

Таким чином, проведений аналіз дозволяє припустити, що теоретико-емпіричний розгляд феномену резильєнтності особистості потребує, насамперед, змістовного термінологічного аналізу семантично наближених до нього психологічних понять.

Список використаних джерел

1. Wagnild G. M., Young H. M. Development and psychometric evaluation of the Resilience Scale. *J Nurs Meas*. 1993. № 1(2). P. 165–178.
2. Luthar S. S., Cicchetti D., Becker B. The construct of resilience: A critical evaluation and guidelines for future work. *Child Development*. 2000. № 71(3). P. 543–562. DOI: <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00164>.
3. Connor K. M., Davidson J. R. Development of a new resilience scale: the Connor-Davidson Resilience Scale (CD-RISC). *Depress Anxiety*. 2003. № 18(2). P. 76–82. DOI: 10.1002/da.10113. PMID: 12964174.
4. Bonanno G. A. Loss, Trauma, and Human Resilience: Have We Underestimated the Human Capacity to Thrive After Extremely Aversive Events? *American Psychologist*. 2004. № 59(1). P. 20–28. DOI: <https://doi.org/10.1037/0003-066X.59.1.20>.

Маріанна Буданова,

доцент кафедри юридичної психології
Національної академії внутрішніх справ,
доктор філософії в галузі психології

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗМІН ОСОБИСТОСТІ ПРАВООХОРОНЦЯ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Воєнний стан створює екстремальні умови праці для правоохоронців, поєднуючи підвищені ризики для життя, посилене оперативне навантаження та розвиток тривалого психоемоційного стресу. Це призводить до глибоких особистісних трансформацій, які безпосередньо впливають як на індивідуальну професійну ефективність, так і на функціонування правоохоронних органів та системи в цілому.

Актуальною залишається проблема впливу ризиконебезпечних умов виконання професійної діяльності працівниками поліції. Регулярно зазнаються інтенсивні емоційні та вольові навантаження (конфлікти, психотравмуючі події тощо), що підвищує ймовірність розвитку хронічного стресу, вигорання та дезадаптивних станів [1].

Проблема аналізу впливу воєнних дій на особистість людини не є новітньою в просторі психологічної науки. Розгляду різних аспектів даної проблематики присвячені роботи низки українських та зарубіжних дослідників: І. Бринзи, Є. Варбан, М. Галич, Г. Горностая, О. Тимченка, Т. Титаренко, G. Casas, A. Okasha, D. Silove, A. Zuberi, A. Rahman, K. Saeed. Roederer, M. Mogo, H. Thomas. За останні роки було оприлюднено низку фундаментальних науково-прикладних розвідок на офіційному рівні присвячених впливу війни на психічне здоров'я громадян. До їх числа відносяться наступні роботи: WPA «Катастрофи і психічне здоров'я», доповідь світового банку «Психічне здоров'я і конфлікти – концептуальні засади та підходи», дослідження Організації Об'єднаних Націй «Травма, втручання у війну і мир: запобігання, практика і політика» тощо.

В довоєнних реаліях соціальна сутність правоохоронної діяльності мала наступні ознаки: підвищена, не притаманна суспільству увага до змісту та результатів діяльності правоохоронних органів; асиметричність обов'язків у відносинах між працівниками і державою, суспільством загалом; недостатність ресурсів, які повинні забезпечувати ефективність професійної діяльності; незадоволеність суспільства рівнем протидії злочинності, результатами та методами роботи правоохоронних органів. Можемо впевнено стверджувати, що наведені ознаки притаманні правоохоронній діяльності й сьогодні, але всі вони стали другорядними порівняно з чинником актуального для нашої держави станом супротиву воєнній агресії.

Професійна діяльність працівника правоохоронних органів характеризується високим ступенем соціальної відповідальності, консервативністю ціннісних орієнтацій, жорсткою регламентацією умов її здійснення. У такому професійному

середовищі підвищується роль соціально зумовлених характеристик та умов діяльності. З цього випливає, що опанування професії поліцейського – це не тільки вміння ефективно виконувати посадові обов’язки, а й прийняття ним відповідного способу життя, способу мислення, системи норм і цінностей. Характеристика особливостей професійної діяльності працівників поліції в кризових умовах воєнного стану, а саме виконання ризикованих актуальних завдань, враховуючи реалії сьогодення, може свідчити про кардинальні відмінності від правоохоронної діяльності в мирний час і пов’язана вона зі значною кількістю небезпек, що дає змогу кваліфікувати її як діяльність в екстремальних умовах [2; 3].

Важливим чинником опору поліцейського негативним впливам воєнного стану виступає розвиток його адаптаційних резервів. Адаптаційні резерви особистості поліцейського надають йому можливість працювати в найбільш екстремальних, кризових умовах, таких як залучення особового складу працівників НПУ до участі в деокупації населених пунктів нашої держави, де високий ризик небезпеки для життя та обмежені ресурси. Вони дозволяють правоохоронцю швидко адаптуватися до актуальних змін оперативної обстановки та знаходити ефективні рішення в складних ситуаціях [3; 4].

Таким чином, вивчення соціально-психологічних факторів та ключових детермінантів особистісних змін в період воєнного стану набуває особливої значущості для фахівців психологів при розробках програм психологічної підтримки, відновлення соціально-професійної адаптації працівників поліції, профілактики емоційного та професійного вигорання.

Список використаних джерел

1. Андрєєва І. М. Психологічні механізми впливу стресу на професійну діяльність правоохоронців. *Психологічний журнал України*. 2021. № 2(5). С. 45–57.
2. Богуславська В. Психологічні особливості правоохоронної діяльності під час російської воєнної інтервенції. *Юридична психологія*. 2024. № 1 (34). С. 93–100.

3. Буданова М. О. Психологічні особливості особистісних трансформацій працівників Національної поліції України в умовах воєнного стану : дис. ... д-ра філософії в галузі психології : 053. Київ, 2025. С. 68–87.

4. Юнін О. С. Особливості надання поліцейських послуг в умовах воєнного стану. *Наукові записки: Серія право*. 2023. № 14. С. 95–100.

Ігор Буранов,

ад'юнкт кафедри юридичної психології
Національної академії внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНІ РИЗИКИ БУЛІНГУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Масове внутрішнє переміщення населення в Україні набуло раніше невідомих масштабів для європейського континенту з середини ХХ ст. Повномасштабне вторгнення на терени нашої держави 24 лютого 2022 року, обумовило виникнення великого контингенту внутрішньо переміщених осіб, що потребують не лише життєвої та матеріальної підтримки, але й соціальної інтеграції і захисту від проявів дискримінації та булінгу. Масштаби і тривалість переміщення створюють передумови для соціальної напруги в громадах, де оселились ВПО. За даними UNHCR [1], чисельність внутрішньо переміщених осіб та їхні потреби залишаються значними й мультифакторними, що підвищує ризики соціальної вразливості та конфліктів на місцевому рівні.

Булінг ВПО проявляється у формі соціального виключення, образ, психологічного тиску, дискримінації на робочих місцях і в освітніх закладах, що підриває їхню адаптацію і посилює психосоціальні проблеми. Булінг щодо ВПО може бути: міжособистісним (агресія, образи, приниження); структурним (відмова в послугах, ускладнені умови оренди/житла); інституційним (дискримінація при працевлаштуванні, доступі до освіти); цифровим (кібербулінг, поширення стигматизуючих повідомлень).